

Gediminas JAKAVONIS Šį straipsnį pradėsiu nuo šviesios atminties poeto, tremtinio Vytauto Cinausko sutrumpinto eilėraščio iš to paties poezijos rinkinio, kurio pavadinimą „pasiskolinau“ savo rašiniui. *„Ką atsakysiu Tėvui, kai paklaus:*

- Tai kaip, sūnau, ten Lietuvoj, anapus?..

Supras iš mano žvilgsnio nebylaus, Kad Lietuva laisva – laisva netapus...

Kad po gimtinę melas ir klasta

Susikabinę už parankių šlaistos.

Kad nugalėjo kūnas, o dvasia

Vėl nustumta į tolimiausią kampą,

Kad pažadai ištirpo dausose

Ir žodžiai su darbais nebesutampa...“

Paprastai vienu metu skaitau kelias knygas. Pabodus mokslinei publicistikai, imuosi kokio bestselerio ar literatūros klasiko romano.

Skaitydamas profesorės, habilituotų mokslų daktarės Onos Rakauskienės mokslinį straipsnį „Socialinės ekonominės nelygybės mažinimo svertai – pažeidžiamumo mažinimas ir atsparumo gyvenimo sunkumams stiprinimas“, atsipalaidavimui į rankas paėmiau V. Cinausko eilėraščių rinkinį. Po kiek laiko supratau, kad tai, ką skaičiau apie Lietuvos bėdas moksliniame straipsnyje

– atsikartoja poezijos posmuose.

O. Rakauskienės straipsnis, kuris yra išverstas į anglų kalbą, buvo atspausdintas daugelio šalių ekonomikos žurnaluose. Moksliniai tyrimai, apklausos, renkant medžiagą, statistiką šiam straipsniui vyko 19 Lietuvos miestų ir 24 mūsų šalies kaimuose, tarp jų – ir Varėnos rajono savivaldybės teritorijoje.

Tyrimo išvadose įvardintos Lietuvoje gyvenančių žmonių nerimą sukeliančios įvairios grėsmės ir baimės. Pirmas tris įvardintas didžiausias baimes sudaro mūsų žmonių sveikatos veiksniai. Tai – artimųjų ligos, netekties baimė, baimė tapti neįgaliu, sveikatos pablogėjimo baimė. Tai liberalų vykdomos politikos ir rinkos ekonomikos padarinys, kai ignoruojami socialiniai dalykai, kai bijomasi tapti nedarbingu ir netekti pajamų šaltinio. Čia norėčiau atkreipti dėmesį į Ramūno Karbauskio „profesionalaus“ ministro Aurelijaus Verygos provincijai žadamos sveikatos apsaugos sistemos reformas su ligoninių provincijoje uždarymo perspektyvomis. Ar medikas, turintis psichiatro specialybę, nesupranta, kad taip šnekėdamas prisideda prie lietuvių pesimizmo ir prie to, kad vis pirmaujam pasaulyje pagal savižudžių skaičių? Čia dar reikėtų prisiminti, ką ateidami į valdžią, rinkimuose valstiečiai-žalieji žadėjo sveikatos apsaugos srityje ir poeto eilės apie žodžius, nesutampančius su darbais.

Bet man, kaip ekonomistui, labiausiai užkliuvo ekonominės grėsmės, kurių bijomasi Lietuvoje. Čia įvardijama gyvenimo lygio pablogėjimas, pajamų sumažėjimo grėsmė, skurdas ir nepriteklus, baimė netekti darbo, baimė nerasti tinkamo darbo. Toliau seka socialinio neteislingumo problemos.

O daugiausiai Lietuvos gyventojų didžiausia grėsmė šalyje, didinančia žmonių pažeidžiamumą ir baimę, nurodė nedarbą (83,8 proc.) ir neefektyvią valstybės valdymo politiką (82,3 proc.), beje, ir savivaldos lygmenyje.

Moralinių, etinių vertybių nuosmukį ir visuomenės degradavimo grėsmę pažymėjo 80,7 proc. respondentų.

Čia ir sustokim, nenoriu skaitytojo kankinti daugybe O. Rakauskienės straipsnyje išvardintų skaičių.

Pamenu, sovietmečio pabaigoje vienas artimas draugas varėniškis išvyko aplankyti karo metais į Argentiną emigravusių giminaičių. Ar pamenat, kaip tuomet, nežiūrint tarybinės propagandos, su pavydu žvelgėme į Vakarus?

-Žinai, nenorėčiau ten gyventi, – grįžęs su nusivylimu pasakojo man.

– Vienas pusbrolis – bedarbis, kitas už grašius dirba nuo ryto iki vakaro be išėginių, o trečias – kiekvieną dieną išsina kaip į karą ieškoti tai dienai pasitaikiusio bet kokio uždarbio. Jie įsitempę, viduje jokio užtikrinimo dėl rytdienos, akyse baimė. Parduotuvėse visko pilna, bet...

Su draugais, Sąjūdžio ir Lietuvos atgimimo laikų bendražygiais kėlėm mitinguose trispalves ir Roko maršuose su Algirdu Kaušpėdo „Antimi“ dainavome „Minia - mes ar žmonės“.

Šiomet Lietuvos šimtmečio paminėjime susėdom keliese už stalo, vienas jų tarė:

-Tada mes nieko nebijojom, tada mes buvom ŽMONĖS! Ar galėjau tada pagalvoti, kad mūsų gimtinė šitaip nusiris. Gatvėje tik nelaimingi, išsigandę žmonės, kurių akyse baimė. Mes ir vėl tapom ne tauta – minia... „Išalkusia“ minia, nes nėra darbo, o darbo neturintis žmogus niekada nebus laisvas. Į NATO būstinę lengviau patekti nei į Varėnos savivaldybę. Tokia leidimų sistema, kad be protekcijos pas mūsų demokratiškai išrinktą Merą nepateksi.

-O ko tau ten reikia? Ar tik nenori darbo pas jį prašytis?

-Kad ir taip, nes kitaip – arba emigruoti, arba į darbo biržą.

-Nepriims. Meras ir per televizorių sakė, kad reikiamų jam specialistų tarp varėniškių nėra. Išvertus į žmonių kalbą, visi jie kvailiai ir neprotingi... Ten nepateksi, jei nesi jo giminaitis, ten kaip senovėje „samdoma“ kariuomenė. Ši „kariuomenė“, kuri už savo darbo vietas ir už čia gaunamą algą, savivaldybių rinkimuose už A. Kašėtą kausis iki galo.

-Na, tada stosis į jo partiją... Jūs, išminčiai, kaip norit, o man šeimą išlaikyti reikia. Emigruoti aš per senas.

Trys posmeliai iš V. Cinausko eilėraščio:

Vienatvės nebijau – bijau kerštingos

Ir protui nepaklūstančios minios,

Kai žodžių atplaišos kaip sausos rakštys sminga

Į paširdžius ir tvinksi smilkinius.

Valdovo nebijau – bijau jo vergo.

Pripratinto prie atkišto dubens,

Kuris pajutęs, kad jo ponas serga,

Kitam valdovui uodegą vizgins.

Ir latro nebijau – bijau šventuolio,

Dar vakar purvino, kerštingo ir gašlaus,

Parašė Živilė

Antradienis, 18 Gruodis 2018 09:11

Kai jis, iš sujaukto išlindęs guolio,

Skaistybę iš sakyklos atnašaus.

Į šiuos savivaldos rinkimus A. Kašėta eina su visuomeniniu judėjimu „Drauge su Jumis“, kurio sąrašą galima rasti internete. Paskaitykit ir pamėginkit atspėti, kam labiausiai tinka šie trys poeto posmeliai.

Dviejų paskutinių neatspausdinau, pasiliksiu kitam kartui. Laukite tęsinio.

P.S. Pasižiūrėkit savo savivaldybių komiteto ar partijų sąrašus. Kiek tokių varėnų Lietuvoj...

□